

Iz-haja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastonji!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 13.

V Ljubljani, 10. maja 1898.

Letnik IV.

Nemški državni jezik.

Nemci kričé na vseh voglih, da se mora proglasiti nemščina za državni jezik t. j., da se mora postavno določiti, da je notranji uradni jezik nemški. Pri tem se sklicujejo na kulturni pomen nemškega jezika, na zgodovinski razvoj in na dejanske razmere v naši državi.

Čudno se morda komu zdi, da v delavskem listu na prvem mestu obravnavamo to vprašanje. In vendar spada to vprašanje v delavski list; z uprav delavskega, proletarskega stališča se namreč upiramo nemškemu državnemu jeziku.

Ta zahteva bije v obraz vsem demokratiškim načelom in je v svojem bistvu odločno gosposka, aristokratska. Nemški narod hoče biti nad drugimi; zahteva, naj njegov jezik gospoduje nad vsemi ostalimi, in v tem h krati nalaga dolžnost Nenemcem, da se morajo učiti nemškega jezika. Mi nimamo nič proti temu, da se kedo uči nemščine. Kogar je volja, slobodno mu! Toda siliti se ne damo! Če so razmere v naši državi sedaj take, da se vporablja nemščina v notranjem uradnem poslovanju, ne sledi iz tega, da ostanejo vedno take. Čas napreduje in nenemški narodi in njihovi jeziki tudi. Gospodovali so Nemci dovolj in da bi jim iz hvaležnosti zato, ker so ponemčili na milijone Slovanov, ker s turško surovostjo zatirajo najpriprostejše zahteve slovanških narodov, zato ker so nam pod imenom nemške kulture zatrosili judovsko liberalstvo tudi med nas, ker so s svojim slovstvom zastupljali našo mladino po šolah, — se dovolili, da se v postavi utrdi njihovo gospod-

stvo, tega ne more od nas noben pameten človek pričakovati.

Smešna je zahteva nemškega državnega jezika! Smešna zato, ker možički, ki jo oznanjajo, potem takem stavijo še vedno narodno življenje v uradniške kancelije. Za Boga vender! Ali je pametno povdarjati pomen nemške omike in zraven zahtevati naj se vsled tega po kancelijah nemški piše. V pisarnah je sploh v osebah in v jeziku malo narodnega značaja. Uradniki so v tem oziru precej na slabem glasu; uradni jezik pa še na slabšem.

Država ne more brez zedinjujoče vezi obstati, zato je treba nemškega državnega jezika, pravijo Nemci. Toda to velja samo tedaj, če so Nemci — država in če je vse državno življenje navezano na uradništvo.

Po naših načelih je državna moč v ljudstvu, v delavskih stanovih, in če se tem ne zboljšajo razmere in če se tem ne dadé njihove pravice, potem bo država vedno v nevarnosti. Nemški uradni jezik tu prav nič ne pomaga.

Se jeden glavni razlog imamo s svojega stališča proti nemškemu državnemu jeziku. Mi zahtevamo avtonomijo stanov in narodov. Nemški uradni jezik bi pa ravno sedanji vladni sestav, po katerem se z Dunaja vse vlada po enem skupnem kopitu, še bolj potrdil. Tega ne pustimo; prepričani smo, da ni v naših razmerah socialno škodlivejše misli, nego ta, naj se nemški jezik proglasi za državni jezik.

Dobro vemo, kaj hočejo Nemci. Druzega jim ni mar, nego pod imenom državnega jezika dobiti popolno oblast nad vsemi dru-

gimi narodi. Tako hočejo delati s Slovani pri nas, kakor pod okriljem mažarskega državnega jezika delajo Mažari v prekolitevski polovici. Liberalstvo in kapitalizem bi tem ložje odirala in goljufala tudi pri nas še dalje — krščansko ljudstvo. Ne, tega ne pustimo. Med svoje prve zadeve tičoče se sedanjih dnij stavimo slovenski krščanski delavski stanovi boj proti nemškemu državnemu jeziku.

Soc. demokratični pečat.

Jugoslovanska socialna demokracija vtisnila si je ob času volitev za mestni zbor v Ljubljani neizbrisljivo znamenje nemčurstva na svoje čelo. V imenu mednarodnosti slepila je dosedaj naše postene slovenske delavce in jim zatrjevala, da je pravična jednako vsem narodnostim ter da hoče izvojevati tudi Slovence narodno enakopravnost. Mi smo v »Glasniku« vže večkrat povdarjali, da socialna demokracija le slepi in da ji prav čisto nič ni za naš narod, bodisi v gospodarskem ali političnem oziru. Resnico teh trditev nam je potrdila socialna demokracija v Ljubljani. Jasno je, da pod krinko mednarodne in brezverske socialne demokracije skriva nemški framašonski Mihelj svoj strup, katerega polagoma primešava slovanski krvi. Saj on dobro vé, da kadar bode slovansko delavsko ljudstvo zastupljeno s protirodnim in protiverskim trupom, mu bode delo germanizacije lahko. On tudi dobro vé, da z onim, kateremu je vera privatna stvar in narodnost postranska zadeva, razpolaga za denar lahko kakor hoče. Zato napenja vse sile, da bi storil Slovane mlačne v narodnem kakor tudi v verskem oziru.

LISTEK.

Trije polovičarji.

Priobčil A. A.
(Dalje.)

6. Zadnji poskusi.

Sobota je bila. Ves zamišljen je stopal Slegel po sobi, mož je gotovo premišljeval prav nevarne stvari.

Sedaj je pogledal skozi okno. Na dvorišču nasprotné hiše vidi kopico veselih dečkov, ki iz smerečja in mahu pletejo vence. Nobe-nega dvoma ni, čemu bodo venci služili, kajti v obližju je gostilna »pri zvezdi«, kjer se bode jutri vršil shod.

»Neumnježi!« zagodrnjal je notar ter zraven izbruhnil grozno kletvico, »le pustite vašim dečkom pletiti vence, jaz pa hočem storiti, da bodo vse kaj drugega, kakor farski hlapci, kako ste vi!«

Zagrabil je za klobuk in palico in čez 5 minut ga že dobimo v sobi učitelja Helerja.

»Ljubi prijatelj«, nagovori po navadnem pozdravu moža, kateremu je bila mladina izročena, »gotovo se še dobro spominjate obljube, katero ste dali v nedeljo v prijateljskem krogu. Jutri je oni dan, ki vam bo prinesel samo časti in dobička. Obljubili ste, da nočete nikdar obiskati shoda one črne zalege; čudili se bode, če vam vsaj za jutri nasvetujem ravno nasprotno. Da, odkritosrčno rečeno, storite prosveti to uslugo in pod krinko radovednega poslušalca bodite pri shodu. Lahko vam bode potem s pomočjo tesnopisja (stenografije), katerega ste vešč, najvažnejše ali bolje rečeno, najneumnejše, zlasti pa vse, kar je količkaj nevarno državi, zapisati; za vse drugo pustite skrbeti mene. Boljše usluge bi gotovo ne mogli storiti napredku in vam samim.«

Heler je strmel in se čudil. Na vse močče načine je iskal izgovorov, hotel je stvar odkloniti, se shoda ne vdeležiti, toda zastonj. Notar je skušal tako zvito dokazati, da tu namen opravičuje sredstva, znal je tako lepo

opisati Helerjevo neodvisnost in krasno tudi voljo učiteljevih višjih označiti, da bi bil res kmalu pripravil Helerja do izjave, da je voljan in da bi se bil tako ponizal do uloge hinavca in vohuna. Zadnje sredstvo je se poskusil notar; menil je namreč, da bo hvala zopet danes preslepila učitelja. Ko tudi to ni ničesar izdalo, kazalo mu ni družega, kakor oditi ter vsaj gledati, da izvede drugi svoj načrt, da namreč dobi zase vsaj Novaka. Toda predno je odšel, zagrozil se je, da hoče zatožiti Helerja pri njegovih predstojnikih. Ko se mu je pa učitelj pomilovalno posmejal, zagrabil je pokrivalo ter brez pozdrava zaloputnil vrata za seboj. Kdo naj popiše hvaležnost učiteljevo, ko je uvidel, da ga je Bog rešil iz rok teh pijavk! Sklenil je, da od danes naprej neče več prestopiti praga gostilne »pri lipi«, pač pa večkrat obiskati gospoda župnika in dr. Fornerja.

Notar se je napotil od jeze ves spremenjen k Novaku. Ko bi bil vedel, kaj ga čaka tam, bi si bil tudi to pot prikrajšal.

Da stori breznačelna soc. demokracija za denar vse, nam je pokazala v Ljubljani. Za nekaj litrov nemčurskega vina in par grošev prodali so socijalni demokratje svoje tolikokrat povdarjano »načelo« in se zvezali z največimi kranjskimi kapitalisti. Tega dejstva nam ne utaje. Na istem lepaku, kakor drugi nemčurski kandidatje, blesteli so se socijalno-demokratski. S krvavo rudečim trakom okinčen izvošček vozil je na volišče skupno nemčurje in soc. demokrate. Pijani »sodrugji« so zabavljali proti Slovencem in agitovali za nemškutarje — največje kapitaliste na kranjskem. Je li to mednarodno? Je li to boj za delaveke stanove? Nikdar! To je sleparska agitacija framasonstva, judov in nemškutarjev proti Slovencem. Kateri slovenski delavec more še iti z stranko, ki se brati s kapitalisti in nemčurji? V večje potrdilo »zveze« nemčurjev in soc. demokratov so se tiskali listki za praznovanje prvega majnika in se tiskajo še sedaj vabila v Bambergovi tiskarni, kjer se tiska uradna »Laib. Zeitung«. Poznamo se! Nekateri tovarnarji se izjavljajo naravnost za socijalno demokracijo. Tako strojar Janež, čegar usnja pokupijo jako veliko slovenski krščanski čevljarji, ki naj pa bodo v prihodnje oprezni, da postane geslo: svoji k svojim resnica.

Ako meni soc. demokr., da se bo dalo v zvezi z brezverskimi kapitalisti zboljšati delavski položaj, se zelo moti in tega mi ne moremo verjeti. Dejstvo, da se veže soc. demokratična podlasica s kapit. nemčurskim krtom, izhaja iz dobičkaželjnosti mokačev. Sicer je pa vse le hinavstvo. Toda naj si boče kakorkoli hoče: socijalna demokracija se je pokazala kot najhujša sovražnica našega naroda, ker se je zvezala v odločilnem trenutku z nemčurji proti Slovencem. Iz tega dejstva jo mora soditi vsak zaveden Slovenec. Seveda se bodo socijalni demokratje izgovarjali, da oni glede narodnosti lahko store, kar hočejo, ker so mednarodni. (Tako se vže izgovarjajo). Toda tak izgovor ne more veljati in je samo pesek v oči slovenskim delavcem. Kedor si pa mednarodnost more smatrati v tem smislu, kot so v Ljubljani dejansko pokazali socijalni demokratje, ga hočemo smatrati za izdajico Slovanstva, kakor je »jugoslovanska« socijalna demokracija, ki načelo mednarodnosti izrablja v sebične namene judov in nemčurskega Mihelna. Da je socijalne demokracije »mednarodnost« naperjena proti Slovanstvu, imamo dokazov iz Celja, Gradca, Celovca, Heba itd. V držav-

nem zboru so se na ljubo Nemcem tudi česki soc. dem. poslanci izrekli proti česko-mu državnemu pravu. Zakaj? Zato, ker je vsa socijalna demokracija v vreči spekulativnega nemškega juda in mora plesati tako, kakor vleva on. V Ljubljani smo imeli priliko z lastnimi očmi občudovati soc. dem. nemčursko vezo.

Iz vsega se razvidi, da socijalna demokracija nima poštenega namena z delavci, ker prekrša poljubno lastni program, kakor se poljubi raznim voditeljem, in poleg tega nazivlje najubožnejše delavce »lumpovski proletarijat« in poulično druhal. Vsakemu delavcu mora biti jasno, da taka stranka ne more biti delavska stranka. Posebno redkih možganov mora biti, kdor veruje socijalni demokraciji, katero vzdržuje le slepa strast sovraštva do krščanstva in Slovanstva. Čudno je le, da pri nas nekateri bolj naobraženi delavci še vedno omahujejo in imajo proti kršč. soc. stranki razne predsodke, ko vendar lahko vidijo, da v socijalno demokratski stranki za poštenega slovenskega delavca ni prostora.

Proč z nepotrebnimi pomisleki, ki dobivajo hrane v »krščanskem« imenu. Vsak, ki se nazivlje Slovenec, mora spoštovati vero in jezik svojih očetov. Kedor se sramuje le enega, ne more biti pravi Slovenec. Naši pradedje prelivali so svojo kri za ti svetinji, bomo mar mi njih potomci slabši od njih? Nikdar! Zato delavci slovenski brez razlike posla, branimo složno narod in njega svetinje proti vsakemu sovražniku, posebno pa proti socijalni demokraciji, ki hoče po sleparski zvijači »mednarodnosti« zasejati med nas vsestransko mlačnost. Zadnje volitve v mestni zbor naj nam vsem delavcem odpro oči, da vidimo, kam jadra židovsko nemčurska socijalna demokracija.

Politika po svetu.

Državni zbor počiva, ker sedaj zborujejo v Pešti delegacije. Najbolje bi bilo, da bi tak, kakoršen je bil, počival za vedno. Niti za las še ni prišel dalje. V zadnji seji so se poslanci dolgo pričekali mej seboj, ali naj se na žito odpravi carina ali ne. Sedaj imamo na meterski cent pšenice gld. 150, na rž 75 kr. in na turščico 50 kr. carine. Ker se je zadnji čas žito tako grozno podražilo, da stane meterski cent pšenice nad 15 gld., med tem, ko še ni dolgo, kar je stal malo nad 7 gld., zato se je jelo misliti, kako naj bi se pomagalo ubogemu ljudstvu, ki kmalu ne bo moglo kupovati si predragega kruha. Nekateri poslanci, mej njimi

tudi slov. kršč. narodna zveza, so zahtevali, naj se za par mesecev do prihodnje žetve odpravi carina. Drugi so bili temu nasprotni in so dokazovali, da bi odprava carine kar nič ne vplivala na ceno žita. Če se odpravi carina, bi cena žitu v tistih deželah, kjer kupujemo, brž poskočila; kar bi preostalo, bi pa pograbili prekupci. Te ogromne draginje so krivi judovski spekulantje, in samo ti žele omenjene odprave, da bi še več dobička napravili. To so trdili nasprotniki. Zanimivo je, da sta dva juda dr. Verkauf in dr. Frachtenberg najbolj zagovarjala odpravo. To že po nečem diši. Naša sodba je ta, da bi bilo najbolje, ko bi imela za take slučaje država svoja žitna skladišča. Ker pa tega ni možno brž uvesti, naj bi tisti denar, ki se dobi letos za žitno carino, razdelil mej ljudi, ki vsled draginje trpe silo, in naj bi vlada železniške cene znižala za prevažanje žita. Odprava carine se gotovo ne bo dosegla, ker je ogerska vlada temu nasprotna. Ta zadeva se pa more rešiti le s porazumljenjem obeh vlad.

Socijalne zadeve.

Tekstilna obrt v Nemčiji. Po izkazu iz l. 1895. se je pečalo s to obrtjo 205 292 zavodov ali podjetij. V 4500 podjetjih se je delalo z 1—5 delavci. Velikih podjetij je bilo 5800, kjer bilo v službi 670.200 oseb. Od teh se je pečalo s platnarstvom 34.493 delavcev, z izdelovanjem nogovic 29.864, tkalcev je bilo 52.733 in 4.317 predilniških delavcev.

Krščansko socijalno gibanje na Hrvatskem. Veselo znamenje je, da začenja tudi na Hrvatskem krščansko socijalno gibanje med delavskimi stanovi. Posebnih zaslug za to gibanje ima »Hrvatski radnički glas«, ki izhaja v Sisku. Ta list pogumno pobija pogubna načela socijalne demokracije in delovanje njenih zaslepljenih pristasev med hrvatskimi delavci. Dalje prinaša tudi lepe in izvrstne članke, kako se treba boriti proti socijalni demokraciji, ki je toliko škodljiva veri, domovini in državi. Da pa se bolje spoznajo delavci napačne nauke socijalizma in da se utrdijo za boj proti njemu, imeli so pred kratkim v Sisku shod delavci, kmetje in obrtniki. Zborovalcev je bilo nad 600, ki so brzojavno častitali sv. Očetu, svojemu kralju in svojim skofom. Na to je govoril tamošnji mestni kaplan Stj. Zagorac o stanju delavcev, kmetov in obrtnikov. Podal je v svojem govoru tudi sredstva in način, kako je pomagati delavskim stanovom. Oziral se je po

Med tem se je pa pripeljala fabrikantova kočija pred Ebingovo hišo. »Kaka čast!« vskliknil je trgovec, pomaknil se pred vrata svoje prodajalnice ter najudaneje svojega gosta v najlepšo sobo peljal.

Kmalu je zasukal fabrikant govor na to, kar je bil vzrok njegovega prihoda.

»Posebno jutri bodete imeli dobro kupčijo, prišlo bode gotovo mnogo ljudij. Oprostite, ljubi prijatelj, kako mislite preživeti jutrajšnji popoldan, mogoče pridite k »lipi«?

»Mogoče«, glasil se je dvomljiv odgovor.

»Kako pa«, zaklical je s smehom, »ali se mari vdeležite shoda?«

Ebing je bil v zadregi.

»Le povejte, ljubi moj, stvar ostane med nama, saj ima človek različne interese.«

Vse je izvabil na ta način iz Ebinga. »Da, ljubi prijatelj«, obstal je Ebing, »tako na pol sem obljubil.«

»Ali bi se mogoče smelo vprašati, kdo je bil ta hrabri črnuhar, ki vam je pomagal do ultramontanskega prepričanja. Toda, ali se sme vgibati, ali je bil morebiti dr. Forner?«

»Da, on je bil, pred par dnevi sem bil z njim »pri zvezdi« in tu sem mu dal na pol svojo besedo, da pridem.«

»Sem si takoj mislil, da je bil on oni junak. Seveda, njemu je prav vsejedno, če s tem marsikakega poštenjaka vniči.«

»Forner je trdil, da to mojemu obrtu prav nič ne bode škodovalo.«

»Lahko, da je on tako govoril, jaz vam pa povem tole: Ako res zapustite naš prijateljski krog in greste s črnimi, ne dobite od mene niti krajcarja in da pri tem nisem sam, sem vam porok, ker imam v trgu precej vpliva, kakor vam je znano.«

Osupnjenost Ebingova ni bila majhna. Z majhno težavo je pridobila frabrikantova odločnost zmago.

»Če je temu tako, potem se mora stvar res natančneje premisliti«, pravi slednjič trgovec Ebing.

»Premalo, Ebing, ne samo premisliti, odločiti se morate; hočete li še vedno držati z rimskimi hlapci? Da bi vas to vprašal, to je bil vzrok mojega prihoda, kajti potem ne bodete videli nikogar mojih pristasev več stopiti čez vaš prag.«

Ebing je prevdaril, kako huda bi bila škoda, katero bi trpela njegova obrt, padlo mu je v glavo, da ostane lahko tudi brez shoda dober katoličan, in tako jo je zavozil zopet od boljsega pota nazaj v svoje polovičarstvo; njemu se je zdela to zlata srednja pot.

Ločila sta se torej fabrikant in Ebing kot dobra prijatelja, in veselo se je peljal prvi zopet na svoj dom.

(Dalje sledi.)

vsem na okrožnico »o delavskem vprašanju«. Na shodu je bil tudi poslanec G. Tuškan, ki je spisal zgodovino socialnega vprašanja in pripomnil, da jedino kršč. vera zamore izceliti rane, na katerih boleha hrvaški narod. Tako se je shod vršil lepo in dostojno za hrvaške krščansko-socialne delavce. Želimo le, da vstrajajo na poti, koju so nastopili, in da se boré neustrašeno za svoje pravice in branijo svojo vero in narodnost proti mejnarodni, oziroma nemški socialni demokraciji. In v to pomozi Bog!

Železnica.

Premije pri državnih železnicah. Za posebno varčnost in pazljivost v službi dajejo tudi državne železnice premije in sicer v teh-le slučajih: 1. če se o pravem času najde in naznani kak pomanjkljivost pri vozovih in parnih strojih in sploh pri vožnih napravah, da se s tem zabrani nesreča pri vožnji. Premijo zato dobé lahko vsi uslužbenci pri železnici. 2. Za to, kar se prihrani pri čistilnem, mazalnem in kurilnem blagu. Po raznih skušnjah se je namreč dognalo, koliko mazila, kurila in čistila se potrebuje povprek za jedno lokomotivo na kilometer. Če se kaj prihrani, dobe od tega premije strojevodje, kurjači in osobje v kurilnici. Leta 1895 se je n. pr. samo pri premogu prihranilo 1 milijon ton. Če se povprek računa jedna tona po 4. gld., se je prihranilo 4 milijone gld. Od teh so dobili uslužbenci: strojevodje, kurjači in osobje v kurilnici 860.000 gld. 3. Za ohranjenje stroja. Preračunilo se je namreč, da se mora nov stroj najmanje po pet letih dati v popravo; popravljeni stroj pa za štiri leta. Če se torej pokaže pri stroju, da mu tako kmalu ni treba poprave, se dajo premije vsem tistim, ki so vdeleženi pri ohranjenju stroja. Čuje se, da hoče sedajno železniško ministerstvo odpraviti premije. Mi se s svojega stališča ne moremo sprijazniti s premijami, toda odločno moramo protestovati, da bi se osobju odvzelo premije, ne da bi se mu kaj povisale plače. Sedaj se uslužbenci z vsemi silami trudijo, da privarčujejo državi kaj denarja. S tem pa tudi sami zaslužijo nekaj, kar vsled svojih, razmerno majhnih pač, krvavo potrebujejo. Država zaupa na poštenje in vestnost svojih uslužbencev, a zato pač ne sme grešiti na njihove dobre lastnosti. Če hoče odpraviti premije, mora odškodovati uslužbence.

Naši nasprotniki.

Nekaj o naših »prijateljih«. Draga Špela! Dolgo sem čakala, da mi odgovoriš na zadnje pismo, pa zaman, ne vem, si jo li na opičjo stran potegnila ali kaj?! No, pa bodi, kakor hoče, jaz Ti bom nekaj iz »cekarja« stresla pa je! Najprej Ti moram povedati, da sem si na »rudeči praznik« naročila nov, velik »cekar«, misleč, da v starega ne spravim vsega, ker so se velikanske reči napovedovale. Da bi me ne pihnilo iz »firbec ferajna«, vzela sem prvi dan majnika zgodaj »parazol« v roko ter jo mahnila na »delo«. Veš, radovednost me je gnala gledat ono dolgo »rudečo procesijo«, o kateri sem prej toliko slišala; posebno radovedna sem bila pa videti, kako se bo cunjarica v rudečih hlačah na biciklu peljala. Pa — ti nesreča ti! — od zgoraj je prišla sitna prepoved, in maloštevilno krdelce je prav ponižno capljalo proti

Kozlerju, kjer so »molili« svojega boga. Ne misli pa, da je pri soc. demokratih tako, kot pri katoličanih, da smejo namreč samo moški pridigovati, ne, marveč, tam so vsi svobodni in jednaki mej seboj! Zato so odločili na ta dan kot slavnostno govornico zgoraj omenjeno cunjarico. O, da bi jo Ti slišala, gotovo bi vskliknila: Bog nas varuj tacih pridigarjev in apostolic! Kaj je govorila, Ti ne bom pripovedovala, ker si že sama lahko misliš in Ti je že znana vsebina govorov, ki prihajajo iz opičjih ust, povem Ti le to, da je revi večkrat tvarine zmanjkalo in da je v teh neredkih slučajih menda nekoga iskala, ker se je na vse strani obračala, dokler se ji ni posrečilo poslušalce »očarati« s kako »sladko« besedico. Oznanjala je svobodo, enakost in bratstvo, a čuj, kako se te »blage« rudeče duše po svojih naukih ravna! Govornica je oznanjala bratstvo, nje bratci so pa mej tem zahtevali od gospodarja, da mora dve natakariči takoj odsloviti, ker se nista hoteli z rudečimi trakovki našemiti. Kaj ne, lepo tako bratstvo! Soc. demokracije poznajo svobodo, enakost in bratstvo le zase, za druge bi pa menda najraje videli, da bi imeli vsi le eno samo glavo, katero bi z enim mahom odbili. Pa — o tem bodi dovolj! Želim Ti še povedati kako »Delavec« napreduje, in sicer: v barvi, posebno pa še v »kljukčevih«. Prvega maja nsmreč je »Delavec« rudeč mej svet »privandral«, tako, da sem mislila, zagledavši ga, da mi je sapa kak lepak z opla v cekar zanesla; pa, ko bi Ti se vedela, kakšna je vsebina te cunje! Toliko lažij je v njem nakopičenih, da mora človek čitatelje tega lista kar občudovati, ko take stvari prebavljajo. Omenim naj Ti le dopisa, v katerem poroča nekdo o ljudskem shodu kršč. socialistov v domu rokodelskih pomočnikov (po njegovem v katoliškem domu). Ta dopisnik je pač zaslužil, da diči njegova preša križec za zasluge iz kisle répel! Na drobno Ti o tem ne bom pisala, marveč svetujem Ti, če si zelo radovedna, da kar sama rudečo cunjo v roke vzameš, toda, misliti moraš pa vse ravno narobe, da boš resnico zvedela, kajti vse, kar so opičarji sami na tem shodu počenjali, dopisnik prav »bratsko« kršč. socialistom predbaciva. Le nekaterih rečij Ti hočem omeniti, pred vsem Tebi ne znanega Kocmurja, ki je tudi ta dan glavno vlogo igral. Veš, Špela, ko bi bila jaz opičarica, bi se v dno duše sramovala tacega sodruga, kot je on. Vem, da se marsikateri izmej blaznih na Študentu pametneje obnaša kot to prismojeno človeče. Obnašal se je na shodu tako, kakor si je morda kdaj v živi fantaziji svojo staro mater gorilo predstavljal. Sramota za vso soc. demokracijo, ki se poslužuje tacih duševnih revežev za vprizoritev škandalov! »Delavec« tudi pravi, da je g. Gostinčar nekaj cigararce in trejalk na shod privedel in da je šel v šili v stolno cerkev po sto ljudij za na shod. Na to bi jaz odgovorila sledeče: Jaz sicer ne vem, če je z Gostinčarjem res kaj delavk prišlo, to pa vem, da so jim delavke tob. tovarne trn v peti, ker razun nekaterih ne simpatujejo z rudečo bando. Morda se cunjarica kdaj pritožuje, kako te preklicane cigararce vsak dan skupno (po oddelkih) angeljsko česčenje in v petkih rožni venec molijo, da se predrznejo ceio Marijine oltarje narejati in pred njimi vsak dan v majniku litanije peti in da jih kar ne more nič zase pridobiti? Kdo vé! — Dalje: če dopisun vé, da so ljudje v cerkvi tako na razpolago, kot piše, zakaj tudi on ni tja stopil ter jih nabral toliko, da bi bil kar on za predsednika izvoljen? Na druge neumnosti pa še viedno ni odgovarjati, marveč

le obžalovati je, da ima »Delavec« tako neumne in surove dopisnike. Še to Ti moram povedati, da so pred nekaj dnevi pokopali sodruga Brozoviča, ki je bil lepo z Bogom spravljen. Za tem pogrebom je šla tudi neka delavka iz tob. tovarne, katera je mej potjo glasno sv. rožni venec molila, in kaj misliš, kako se je cunjarica radi tega proti njej izrazila? Rekla ji je, da ves čas nemir dela! Sodrugi so mu zapeli pesem »Nad zvezdami«, ki se pa prav nič ne zлага z njihovimi nauki, kajti pesem pravi: »Nad zvezdami že blaga duša tvoja biva« itd., oni pa pravijo, da duše ni in da je s smrtjo vse končano! Še nekaj! Ali si kaj slišala ali v »Slovincu« brala, da je neki učeni profesor na Dunaju Darwinov nauk, da izhaja človek iz opice, po večletnem trudu in preiskovanju odločno zavrge? Kaj praviš, kaj bodo rekli k temu soc. demokratje, ki so bili goreči oznanovalci tega nauka, in katero žival si bodo neki sedaj v staro mater izvolili? Če si še živa in če o tem kaj pozveš, odgovori! Te pozdravlja Tvoja K a t r a.

Napredek socialne demokracije. Praznovanje prvega majnika vidno nazaduje povsod, posebno smo imeli priliko to opaziti v Ljubljani. Že na predvečer napravila je soc. dem. veselico v ta namen, da se kolikor mogoče proslavi dan njenega praznika. Veliki prostori kazinskega salona bili so natlačeno do zadnjega kotička — prazni, da so sodrugi z obupom gledali na svoj deficit. Ravno tako žalostno vršil se je pa tudi prvi majnik. Obhod z godbo po mestu jun je vlada prepovedala, da nekaj našemljenih opičaric in opičarjev ni moglo pokazati svoje olike že v mestu, kakor so jo nekateri v Latermanovem drevoredu pokazali proti meni s tem, da so vpričo vseh ljudij jeli pljuvati pred mene. To je tista olikana tolpa, katera hoče nas delavce voditi, toda pripravljeni naj bodo na to, da se bo ljudstvo začelo sramovati tacih olikancev ter jim hrbet pokazalo, kar se sedaj čisto dogaja. Še nekaj o naših pekovskih razgrajatih, ki so se popolnoma navžili olike opičarjev. Ko sem odstopil od načelnštva pek. strokovnega društva, so hitro dobili nekje neko rudečo cunjo ter jo obesili na naš znak (šild), kateri visi v gostilni pri »Jelenu«; trak, ki je delal čast nam, so pa z brutalno silo iztrgali ter vrgli proč. In taki izrodki si upajo še komu predbacivati hinavščino in izdajalstvo, ko so sami najhujši izdajalci domovine, ker kar je slovenskega, jim mrzi in vendar ne znajo drugzega jezika. Veliko krika napravila je tudi naša slovenska knjižnica, katero smo ustanovili, in ker je v nji tudi nekaj knjig družbe sv. Mohorja. Rudečkarji kažejo svoje bratstvo s tem, da nalašč obrekujejo mene, češ, da sem kupil 17 starih knjig pri gosp. Bonaču za 18 gld. 15 kr. Vsi tisti pa, ki to govoré, dobro vedó, da je bilo knjig 36 za 11 gld. 15 kr., ter tudi dobro vedó, da račun g. Bonača leži v blagajni. Še nekaj. Dne 5. maja je ta nova klika sklicala občni zbor k g. Pocku. Na ta shod povabili so samo tistih par svojih somišljenikov ter vse brezposelne pekovske delavce. Na dnevnem redu bil je tudi račun blagajnika Urbarja in poročilo računovodja Lojka. Toda kaj stori ta samoblastna druhal. Namesto povabila dobili smo vsi trije, namreč Karlič, Urbar, Lojk, dan pred shodom, ob 6. uri zvečer kos umazane papirja, na katerem so bila imena te ostudne druhal, katere sekundanta sta bila ala Wolf pretepač in Škerbic denuncijant. Ta kos papirja je naznanjal, da smo vsi trije izključeni iz društva. Po naključju pa zvemo

pol ure poprej, da se bo vršil občni zbor in ne glede na to, da sva imela jaz in Urbar pri mojsterski zadrugi ravno ob tisti uri tudi občni zbor, udeležila sva se raje str. občnega zbora. Kako hinavsko so gledali, ko sva prišla, kajti vsa nakana se jim je izjalovila. Mislili so, da bodo dali naše izključenje na dnevni red, potem pa začeli prav po farižejsko udrihati po nas ter svojim sodrugom dokazovati, kakšni goljufi in tatje da smo bili. Toda vsa radost jih je minila, ko so videli, da jim ni izteklo po volji. Dokaz, da so res nameravali tak napad, je ta, da mi je sodrug Škerbic predbacival take stvari, katerim sodrugi vendar pri vsej svoji zdijanosti niso mogli pritrčiti. V svoji veliki togoti niso vedeli kaj družega storiti, kakor da so postavili dva sodruga v vežo, da stanaju prav z mokraško oliko in psovskami spremila do ceste. To je najnovejši dokaz olike in bratstva rudečih našemljencev. Pekovski pomočniki pa sedaj dobro vemo, komu se bomo pustili voditi. Vsakega bodi sram, da se je dosedaj pustil voditi od tacih prenapetnežev ter naj sklene, da jim pokaže hrbet, kakor je storila velika večina, čez 40 po številu. Svoje nevedne privržence slepijo tudi s tem, da sem izdal društvo g. dr. Kreku ter dobil za to neko svoto denarja. Zato prosim gospoda dr. Kreka, da blagovoli pojasniti, koliko je na tem resnice.

Fr. Karlič.

Opomba. Javno naznanjam, da g. Karliča niti ne poznam, in da je gori omenjena trditev zopet ena laž več, tičoča se moje osebe, ki je vredna vrstnica laži, da sem jaz glasoval v državnem zboru proti slobodi tiska, ali da sem jaz vzrok podraženju žita. J. Krek.

Drobtine.

Znamenita obletnica za delavske stanove. V nedeljo 15. t. m. bo obletnica, ko so sedanjí sv. Oče Leon XIII. izdali svojo znamenito okrožnico »o delavskem vprašanju«. Poslali so jo med svet 15. maja 1891., da priboré delavskim stanovom zopet one pravice, katere jim gredó po božji in človeški postavi. Dasi so sv. Oče ujetnik v Vatikanu, vendar pazno zasledujejo in razmotravajo sedanje življenje na svetu in tako so tudi videli novodobno suženjstvo, suženjstvo, v katero je vklebil nenasitni liberalno-židovski kapital delavske stanove. Pod krinko svobode so prišli delavski stanovi v suženjstvo. Potrtega srca so gledali ta žalosten položaj delavcev, a še bolj jih je bolelo to, ko so videli, da nekateri zlorablajo ta položaj ter zapeljuje delavce v brezversko socialno demokracijo, ki je pa za delavce nova sužnost. Zato so povzdignili svoj glas ter pred celim svetom priznali pravice delavskih stanov ter opomnili delodajalce, da se ozirajo na pravice svojih delavcev. — Ali ni torej prav, da se katoliški delavec hvaležno spominja in Bogu zahvaljuje oni dan, ko je prejel zopet svoje pravice, katere mu je priznala najvišja oblast na zemlji — sveta katoliška cerkev po svojem glavarju? Tako bodo letos na Virtemberskem vsa katoliška delavska društva slovesno praznovala 15. maj in ob tej priliki bodo delili med delavce kratek obseg okrožnice »o delavskem vprašanju«. Ali bi ne kazalo tudi pri nas, da praznujemo mesto 1. maja 16 letnico, ko so nam sv. Oče na novo priznali in potrdili naše delavske pravice? Veličastno smo praznovali letos 1. maj kot zvesti katoličani, a še veličastneje praznujmo v prihodnje 15. maj ali pa prihodnjo nedeljo! Naj ne bo več 1. maj praznik krščanskih delavcev, marveč obhajamo odslej slovesno vsako leto obletnico, ko je izšla okrožnica »o delavskem vprašanju!« — Prihodnje leto praznujmo prvič to za nas delavce znamenito obletnico!

Naselbina socialistov. V Ameriki so hoteli rudeči socialisti ustanoviti svojo socialistično državo, ki bi bila osnovana na socija-

lističnih načelih. Leta 1895 je priplulo 200 komunistov iz Avstralije na južno-ameriško obrežje, kjer jih je republika Paraguay prijazno vsprejela. V tej državi namreč primanjkuje ljudij. L. 1857 je bilo v Paraguyu 1,337.931 prebivalcev, a sedaj jih je le nekaj nad 480.000. V tej obširni državi, ki meri 252.100 kvadratnih kilometrov, so ustanovili socialisti državo »Nova Avstralija«, kamor je prišlo v začetku l. 1896 296 »rudečih bratcev« iz Avstralije. Načelnik tej državi je bil nek Lane, ki je kmalu jel gospodariti kot kruti tiran. V socialistični »državi« so se pojavile raznovrstne pregrehe in strasti med državljani, tako da so mnogi ubežali iz te države, 396 se jih je vrnilo nazaj v domovino, mnogo jih je pa med potjo pomrlo. Načelnik Lane je na razvalinah »Nove Avstralije« ustanovil novo državo iz malega števila onih, ki so še ostali v Ameriki. — Tako se bo godilo tudi v vsaki državi, kojo bode ustanovili socialisti. In kako tudi drugače! Pravi socialist ima kakor jud tudi to posebnost, da se ogiba dela in najrajše sedi za mizo »redakterjevo« in zapeljuje s svojo »učenostjo« nevedno in lahkoverno ljudstvo.

Zopet nesreča pri socialnih demokratih. Socialisti v Flensburgu na Bavarskem so si ustanovili svojo strankarsko pekarno, ki je pa zadnje dni »faliral«. Kapital, katerega so delavci s tolikim trudom zložili, je pošel — seveda v žepo voditeljev — in tako je tudi pekarija šla »rakom žvižgat«. Tako znajo gospodariti socialno-demokratični voditelji z imetjem svoje stranke. Uboji zapeljani delavci imajo zopet jedno skušnjo več, ki jim kaže, kako se bo godilo v »prihodnji socialistični državi«.

Sadovi brezverske šole. Kake sadove donša šola, v kateri se ne poučuje krščanski nauk, vidimo v Italiji, kjer je bilo leta 1887 obojenih 325.000 ljudij za razne zločine. V letu 1893 je naraslo to število že na 452.000, a leta 1894 imamo že 493.000 kaznjencev. Leta 1887 je prišlo na vsakih 100.000 prebivalcev 1215 zločincev, a l. 1895 že 1428. In če bo šlo tako dalje, potem bo za nekaj let spremenjena polovica zemlje v kaznilnico. Kam zapelje brezverska vzgoja, katero dandanes nekateri toliko povzdigujejo, drugam, kot k uporabi proti zakonom, državnim in cerkvenim!

Cestarji na državnih cestah so do mala najslabše plačani delavci v državni službi. Delati morajo po enajst ur in če pride kaka posebna potreba, tudi ob nedeljah in praznikih. Mesečna plača jim znaša po 18 gl. in čez 10 let po 20 gl. Vsakih deset let se jim doklada zviša za 3 gl. Tako more cestar priti, če dela 40 let, na 32 gl. mesečne plače. To je vendar neznosno! Kako naj živi sebe in svojo rodbino? Vrh tega pa mora, če je bolan, sam plačati zdravnika in zdravila in sam mora skrbeti, da se ohrani orodje. Jasno je, da je skrajna potreba pomagati tem revežem. Če nastopijo pot prošnje, imajo sitnostij čez glavo. Sedaj pripravlja vlada zboljšanje državnim služabnikom; o cestarjih ni pri tem nobene besede. Če pride do razprave, so dolžni naši poslanci v tem oziru odločno nastopiti, da pridejo tudi cestarji do človeka vrednega stanja.

Don Pavišič in socialni demokratje. Jezuit Pavišič je pri novem sv. Antonu v Trstu imel pred minuli mesec pridige, v katerih je pojasnoval, kako se more le na krščanskem temelju rešiti socialno vprašanje. Socialisti so kot besni jeli v cerkvi kričati in, ko jim v cerkvi niso pustili, so šli na ulico in so rjuli in kričali, da je bilo groza. Vlada se jih je zbala in je z vso silo pritiskala na mil. škofa, naj pridige vstavi. To se je tudi zgodilo. Socialisti so zmage pijani pozvali po svojih listih o. Pavišiča, naj se poskusi z njimi pri shodu. Pater je bil zadovoljen in pred dobrim tednom se je pred ogromnim občinstvom kosal z Učekarjem in drugimi socialističnimi kričaci. Ugnal jih je in jim do pičice dokazal, da je socialna demokracija v svojem bistvu brezbožna, materijalistična. To smo že tudi mi pri shodih in v listu nebrojokrat dokazovali, a še vendar jih je mnogo, ki tega ne verjamejo in ki mislijo, da je mogoče biti socialni demokrat in kristjan. O. Pavišič je sijajno zmagal in praznota nauče-

nih public, ki so jih ponujali socialni demokratje, je bilo vsem navzočim razvidna. Pri boju zoper pridige so pokazali socialisti svojo surovost, v boju z o. Pavišičem pa svojo neumnost. Častitamo!

Hči Karola Marksa, judovskega očeta socialni demokraciji, Eleanor, je živela v divjem zakonu s socialno-demokratiškim voditeljem dr. Avelingom prav po načelih vseh sodrugov. Oba sta se pečala s skrbjo za delavski sloj in sta pri tem z govori in spisi »zaslužila« ogromno denarja na leto. Manjkalo ni Marksovi hčeri, kar je človeku za telo dobro, a vendar ni bila srečna. Dolgčas se ji je zdelo na svetu in vzlasti, ko je videla, kako podli so vsi, s katerimi je prišla v dotiko, vzlasti njen sodrug dr. Aveling, se ji ni ljubilo več dalje živeti. Neki dan, ko je zopet o Avelingu izvedela polno umazanih stvari, kako goljufa njo in druge za denar in poštenje, je sklenila umreti. Zastrupila se je in dobili so mrtvo v njenem stanovanju. Vere ni imela nobene, da bi bila v veri iskala pomoči in se skušala iztrgati iz grešne zveze; zato je prišla tako daleč. Njen oče Marks je hotel svet rešiti in osrečiti, toda še svoji hčeri ni mogel s svojimi načeli pomagati drugam, nego — v samomor! Da, socialna demokracija vodi na to pot, katero je pokazala jedna prvih boriteljic zanjo. Ta grozna dogodka gotovo ne ostane brez vpliva pri takih sodrugih, ki so si ohranili še trohico samostojnega razuma. Kdor hoče kaj misliti, se lahko prepriča, kam vodi brezversko socialno demokratsko rovarstvo.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikojevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,
krojač v Ljubljani,
Vodnikov trg št. 4.

Franc Grunda

pek v Udmatu št. 108

priporoča kruh od najvišje do najnižje vrste in tudi vsakovrstne slaščice po najnižji ceni.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

Kathreiner.
Kneippova sladna kava
polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monakovo

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.